

Prometheus

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 17 nr. 1

januar 2005

ØKONOMISK NÆSTEKÆRLIGHED

»Du skal elske din næste som dig selv«. Sådan lyder buddet for alle, uanset race, kultur, alder og køn. Formuleringerne kan variere, men alle kulturer og samfund har siden tidernes morgen kendt denne fordring i en eller anden form. Og det har vi mennesker så bakset med, så længe vi har eksisteret. For det er svært at omsætte i praksis. Både i det nære, i vores daglige omgang med hinanden, og i det store, når vi skal indrette vore samfund. Ja, faktisk er det så svært, at der fra tid til anden opstår teorier, der siger, at buddet slet ikke gælder. Eller, at der er love, der står hævet over buddet. I vore dage er det markedskræfternes økonomiske love, der lader egoismen få fortrinsret frem for kærligheden.

Men sådan er vi mennesker slet ikke. Vi er ikke lavet af sten. Det kan godt være, at vi i vores åndelige dovenskab i den daglige trummerum kan være både dumme, egoistiske og ukærlige. Vi kan også være direkte ulidelige, når vi optræder i den disciplin, vi har fremelsket til perfektion: Ligegyldighed. Men vi kan rystes. Vort panser af selvtilstrækkelighed er ikke uigennemtrængeligt. Det viste flodbølgekatastrofen i Sydøstasien. De ufattelige menneskelige lidelser sendte en kæmpebølge af medfølelse kloden rundt. Vi er, når det kommer til stykket, ikke ligeglade med vor næste.

Et hundrede og halvtredstusinde mennesker har mistet livet. Over to millioner er blevet gjort hjemløse. De materielle ødelæggelser trodser enhver beskrivelse. Verdenssamfundet har allerede stillet milliarder i udsigt til den fysiske genopbygning. Men en genopbygning til hvad? Skal disse millioner af mennesker fortsat leve i fattigdom? Skal deres primitive hverdag genetableres, så skolegang og lægehjælp atter bliver afhængig af almisser fra udlandet? Eller griber vi chancen til, én gang for alle, at gøre op med den globale fattigdom?

Den tyske forbundskansler Gerhard Schröder har foreslået en afskrivning af de hårdest ramte landes udenlandsgæld. Det tilbud bør udstrækkes til hele Den tredje Verden. Dernæst må vi tage den nødvendige politiske diskussion om verdensøkonomiens strukturelle sammensætning. Hver eneste dag dør halvtredstusinde mennesker af sult og helbredelige sygdomme under globaliseringens hellige velsignelser. Hver tredje dag mister vi lige så mange kvinder, børn, syge og gamle, som gik til i tsunamikatastrofen. Skal det bare fortsætte?

Mens verdens øjne er rettet mod Sydøstasien er en gigantisk krise i det dollar-baserede internationale finans- og betalingssystem under opsejling. Meget snart vil også Vestens befolkninger blive konfronteret med svære økonomiske udfordringer. Hvorfor ikke løse begge kriser samtidig? Lad os opbygge en ny, retfærdig økonomisk verdensorden, hvor begreber som »næstekærlighed« og »almenvellet« atter får betydning i den økonomiske lovmæssighed.

ASIENS DRÆBENDE TSUNAMI

Den **26. december** udløste et skred i forkastningen mellem de indiske og burmesiske tektoniske flader i havbunden under **Det indiske Ocean**, lige nord for **Indonesiens** største ø **Sumatra**, et jordskælv der målte **9,0** på den såkaldte åbne **Richterskala**, det kraftigste på **Jorden i 40 år**. Brudfladen var usædvanlig lang, næsten **1.200 km.**, og rystelserne var så kraftige, at Jordens rotation blev påvirket. Satellitoptagelser viste, at hele Sumatra-øen blev rykket **15 meter** i sydvestlig retning.

Det kraftige jordskælv udløste en tsunami, også kaldet en »dræberbølge«, der med **800 km i timen** bredte sig gennem Det indiske Ocean og skyllede ind over kysterne i **Indonesien, Thailand, Indien, Sri Lanka, Maldiverne** og så langt borte som **Somalia** og **Kenya i Afrika**. På få minutter var hele øgrupper, kystsamfund og turistområder skyllet i havet. En uge senere var tabstallet midlertidigt opgjort til **155.000** og mere end **2 mio.** mennesker var gjort hjemløse. Den største naturkatastrofe i moderne tid.

Selv om Det indiske Ocean ikke er overvåget i samme grad som **Stillehavet**, registrerede **Det amerikanske Geologiske Overvågningsinstitut** det kraftige jordskælv, og der blev straks sendt tsunamivarsel til den amerikanske militærbase på **Diego Garcia**. Ifølge den britiske avis *The Sun* den **1. januar** blev advarslen straks videregivet til de amerikanske marinefartøjer i området, der i strid med alle internationale konventioner hemmeligt holder adskillige formodede terrorister fangne på tredje år. Men først derefter blev enkelte af de tolv lande omkring Det indiske Ocean formelt advaret.

På intet tidspunkt følte det amerikanske udenrigsministerium trang til at slå international storalarm. Ifølge den fhv. demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche** var det en klar fejlbedømmelse, der havde sin rod i den katastrofale mangel på moral og dømmekraft, som, over de seneste fire år med **George W. Bush** som præsident, har spredt sig fra **Det hvide Hus** ned gennem de amerikanske regeringskontorer. Og denne mangel på dømmekraft er et udtryk for et igangværende lederskabssammenbrud i **USA's** regeringsapparat – og det er en trussel imod hele planeten, som verdens øvrige regeringer er nødt til at forholde sig til, advarede LaRouche.

Den **29. december 2004** udsendte **Schiller Instituttets** stifter og internationale præsident, **Helga Zepp-LaRouche**, følgende erklæring:

»Historiens største nødhjælpsoperation er nu indledt, og opgaverne, som skal løses, er gigantiske: Flere hundrede tusinde lig skal indsamles, for at forhindre at sygdomme spreder sig og mangedobler antallet af ofre; der skal skaffes nødhjælp til mere end **to millioner** hjemløse, og **60.000** landsbyer med infrastruktur og landbrug skal genopbygges. Blot at reetablere status quo fra før flodbølgen vil kræve et flercifret milliardbeløb. Den tyske forbundskansler **Gerhard Schröders** forslag om et gældsmoratorium for Indonesien og Somalia er et skridt i den rigtige retning.

Men der behøves også noget mere grundlæggende, hvis en gentagelse af katastrofer af denne størrelsesorden skal undgås. Vi må skelne mellem de aspekter af naturkatastrofer, der ikke kan forhindres, og dem, der er resultatet af de seneste årtiers manglende udviklingsbistand. Før vor tids flodbølge blev historiens mest dramatiske tsunami angiveligt skabt, da vulkanen **Thera**, på øen der i dag kaldes **Santorini**, eksploderede i **1628 f. Kr.** og udslettede hele den minoiske kultur.

Derfor må vi regne med muligheden af, at der atter opstår tsunamier lige så store som den dengang, eller som den, vi netop har oplevet i **Sydøstasien**. Et varslingsystem for de truede områder er relativt simpelt at oprette og tilmed ikke specielt dyrt. En telefonopringning fra det amerikanske udenrigsministerium, som blev underrettet umiddelbart efter jordskælvet, til regeringerne i de lande, der var truet af tsunamien, havde heller ikke kostet meget. Hvad i alverden var det dog, der forhindrede den amerikanske regering i at dele denne information med de respektive regeringer? Det er nok et spørgsmål, der vil plage den øvrige verden i lang tid!

Men det afgørende punkt, hvor de ledende internationale finansielle institutioner har pådraget sig et massivt ansvar, er de seneste årtiers skandaløse mangel på udvikling. Opløstringen af turismen i lande som Thailand, Sri Lanka og **Seychellerne**, som har skabt masser af profit for rejseindustrien og internationale hotelkæder, kan ikke skjule det faktum, at leveforholdene for »lokalbefolkningen« ikke er blevet meget bedre, og at landene ikke har oplevet en reel økonomisk udvikling. Snarere det modsatte, for disse »ferieparadiser« viste sig at være de rene dødsfælder for turisterne og mange af de såkaldte »indfødte«.

Faktum er, at under globaliseringen er **en tredjedel** af menneskeheden permanent underernæret, **en milliard** af disse er børn, der lever i ussel fattigdom. Hver dag dør **50.000** mennesker af sult og sygdomme, der kan kureres, og hele kontinenters eksistens er truet. Alt dette viser, hvor galt det står til med den nuværende verdensorden. Og den kan ikke retfærdiggøres, blot fordi **G7-landenes** regeringer har bøjet sig for diktater fra et internationalt finansoligarki, der tjener tykt på globaliseringen, eller fordi en stor del af befolkningerne udviser en ufattelig moralsk ligegyldighed overfor **fire milliarder** menneskers fattigdom.

Omfanget af det moralske forfald træder tydeligt frem, når man sætter det i relief til den helt anderledes holdning, der dominerede i **1950'erne** og **1960'erne**. Dengang var det alment accepteret tankegang, at udviklingsprogrammer så hurtigt som overhovedet muligt skulle eliminere ulandenes ufortjente underudvikling, der blev anset for at være et resultat af århundreders kolonivælde. I **FN** talte man om »udviklingsårtier«, indenfor hvilke bestemte fremskridt skulle opnås, eksempelvis en øgning af levestandarden og middellevetiden. Og for **pave Paul VI** var underudviklingen så uudholdelig, at han i sin encyklika »**Populorum Progressio**«, en indtrængende appel til verdensbefolkningen, stemplede fattigdommen som et »råb til himlen om hævn«.

Men med det paradigmeskifte, der i løbet af **1960'erne** omdannede samfundene i **G7-landene** fra producentsamfund til forbrugersamfund – væk fra produktionen af virkelige varer og i retning af spekulation og ren pengeøkonomi, væk fra det almene vel og hen imod et albue- og underholdnings-samfund – forandredes også holdningen overfor den såkaldte »tredje verden«. Nu var det pludselig godt, at alting var så billigt dernede, og at de »indfødte« fik så dejligt lave lønninger, for så blev opholdet på et femstjernet hotel ved badestranden til at betale.

På mere end én måde har vores fantasiverden af et forbruger- og underholdningssamfund fået et virkelighedschok. Med vanlig kynisme stillede avisen *Frankfurter Allgemeine Zeitung* den **29. december** spørgsmålet: »Hvad har en indisk fisker og en tysk turist til fælles? Normalt

ingenting, men nu ligger de i samme massegrav...« Hvis vi i det hele taget skal kunne få en mening ud af denne frygtelige katastrofe i Sydøstasien, må det være at se den som et tegn fra Himlen om, at vi ikke i længden kan bryde skabelsens orden, ved at behandle størstedelen af menneskeheden som andenrangsmennesker, uden at det fremkalder nemesis.

Globaliseringen er netop nu i sidste fase af et system-sammenbrud. Dollarens frie fald er kun ét af mange symptomer. Når ledende »finansseksperter« i disse dage taler om »et **Hiroshima** for finanssystemet«, »dommedag«, »en kommende lavine«, og om »enden på systemet« – så burde de fleste forstå, at klokken er ved at falde i slag: Det store krak i **2005** er indledt.

Men der findes en løsning:

1. G7-landene må sammen med **Rusland, Kina, Indien** og andre lande i verden, gennemføre en total reorganisering af det håbløst bankerotte, globale finanssystem, og erstatte det med et nyt **Bretton Woods-system** i **Franklin D. Roosevelts** tradition.

2. Ikke bare Indonesiens og Somalias gæld bør slettes, men hele udviklingssektorens – den kan alligevel ikke betales tilbage.

3. Spekulationen i derivater og valutaer, som ifølge den sidste rapport fra **BIS** har nået en volumen på **2.000 milliarder dollars**, må simpelt hen fjernes og forbydes gennem aftaler nationerne imellem. Faste valutakurser må genindføres for at forhindre spekulation mod valutaer og nationernes velfærd.

4. Ansvar for skabelsen af nye kreditter til produktive investeringer må fjernes fra de såkaldt »uafhængige«, dvs. private, centralbanker, og underlægges suveræne regeringers kontrol.

5. En del af den nye Bretton Woods-aftale må være udstedelsen af omkring **2.000 milliarder dollars** i nye produktive kreditter til G7-landene, med det formål at skabe fuld beskæftigelse gennem opbygningen af en **Eurasisk Landbro**, dvs. en fuld integration af infrastrukturen på hele det eurasiske kontinent.

6. I forbindelse med lanceringen af Den eurasiske Landbro som et lokomotiv for genopbygningen af verdensøkonomien, må der etableres aftaler om skabelsen af en »**International Udviklingsbank**«, som vil udstede mindst **500 milliarder euro** i lån til øremærkede projekter, så en løsning på problemet med underudvikling af store dele af **Asien, Afrika** og **Sydamerika** også sættes i værk.

7. Lyndon LaRouche og hans internationale bevægelse har siden begyndelsen af **1970'erne** udarbejdet en lang række konkrete udviklingsprogrammer for **Afrika, Sydamerika, Stillehavsområdet, Indien, Sydvestasien** og **Eurasien**. Hvis man tager dem under ét, kunne de danne et konkret grundlag for en ny og retfærdig økonomisk verdensorden – her og nu!

Kun hvis det indre af Afrika, Asien og Sydamerika udvikles til et anstændigt niveau, vil vi være i stand til at begrænse fremtidige naturkatastrofers ødelæggelser til et minimum.

Når du tænker på disse spørgsmål, som kommer til at bestemme fremtiden i det enogtyvende århundrede, så tænk ikke kun på dig selv. Tænk på det, du kan bidrage med, for at menneskeheden gør sig fortjent til at kalde sig menneskelig!

Gå med i vores bevægelse for en ny og retfærdig økonomisk verdensorden!«

DEN CHILENSKE MODEL

Ved adskillige lejligheder under valgkampen op til det amerikanske præsidentvalg i **november 2004** benægtede præsident **George W. Bush** hårdnakket, at han havde nogen som helst planer om at privatisere det amerikanske folke- og invalidepensionssystem, kaldet **Social Security**, hvis han blev genvalgt. Hver eneste gang emnet blev bragt på bane, svarede han med den samme indstuderede formulering: »Der er ingen, der har i sinde at tage checks fra dem, der i dag er på folkepension. Og »baby boomers« som jeg selv er på den sikre side, hvad folkepensionen angår. Men vi bliver nødt til at bekymre os om vore børn og børnebørn ... de yngste på arbejdsmarkedet burde få lov til at tage en del af deres egen indkomstskat og indsætte den på personlige opsparingskonti, med et højere rentefkast, som regeringen ikke kan pille ved...«

Altså ingen grund til panik, men næppe var valget overstået, før præsidentens pibe fik en helt anden lyd. Allerede i midten af **november** lod **Det hvide Hus** meddele, at en gennemgribende »reform« af folke- og invalidepensionssystemet ville få den allerhøjeste prioritet under præsident Bush' anden embedsperiode. Og nu var det noget, der hastede. Regeringens embedsmænd cirkulerede rapporter fra forskellige amerikanske tænketanke, der angiveligt viste, at pensionssystemet i sin nuværende form ville mangle ikke mindre end **11.000 mia. dollars** over de næste **75 år**, hvis ikke hele systemet hurtigst muligt undergik en gennemgribende reform. I sin ugentlige radiotal til nationen den **10. december** betegnede præsidenten det nuværende pensionssystem som »utidssvarende« og advarede om, at de store efterkrigs-generationer, de såkaldte »baby boomers«, i løbet af bare fem til ti år kunne sende hele systemet »på vej mod bankerot«. Derfor indkaldte præsidenten en håndfuld af **USA's** »førende« økonomiske eksperter, som alle tilfældigvis var tilhængere af en privatisering af folkepensionen, til et »økonomisk topmøde« i Det hvide Hus den **15. - 16. december**, for at diskutere, hvorledes »krisen i folke- og invalidepensionssystemet« og det gigantiske underskud på de offentlige budgetter kan og skal håndteres. Konklusionen på de to dages »hjernerstorm« i Det hvide Hus blev, at præsident Bush i sin visdom havde ret, når han antydede, at en eller anden form for privatisering af det amerikanske folke- og invalidepensionssystem var nødvendig, hvis man ville undgå et totalt sammenbrud af hele systemet.

Præsident Bush har også antydet, hvad det er for en reform, han har i tankerne. Under **Stillehavsländenes** politiske samarbejdsorganisation **APEC's** årsmøde i **Chiles** hovedstad **Santiago** den **19.-20. november**, fremhævede han den chilenske privatisering af pensionssystemet som et »et glimrende forbillede«. Den blev gennemført tilbage i **1979-80**, under general **Augusto Pinochets** diktatur, hvor Chile var en eksperimentel legeplads for den ultraliberale økonom **Milton Friedman** fra **Chicago Universitet** og hans elever, de såkaldte »**Chicago-drenge**«. Gruppens egentlige politiske leder dengang var en anden professor i økonomi ved Chicago Universitet, **George P. Schultz**, der i **1982** blev udenrigsminister under præsident **Ronald Reagan** og i optakten til præsidentvalget i **2000** håndplukkede det hold af rådgivere, der senere skulle udgøre kernen i George W. Bush' regering. »**The Vulcans**«, blev de kaldt, og de bedst kendte navne er vicepræsident **Dick Cheney**, forsvarsmini-

ster **Donald Rumsfeld**, viceforsvarsminister **Paul D. Wolfowitz** og sikkerhedsrådgiver og kommende udenrigsminister **Condoleezza Rice**.

Arkitekten bag »den chilenske model« var den daværende arbejdsminister **José Piñera**. Han er i dag præsident for tænketanken **International Center for Pension Reform**, der har hovedsæde i Santiago, og som udfører lobbyvirksomhed verden over for privatisering af de offentlige pensions-systemer. Han er også leder af »**Projektet for Valgfrihed i Pensionsspørgsmål**«, der sponseres af den amerikanske højreradikale tænketank **The Cato Institute**. Cato-instituttet har stor indflydelse på præsident Bush' regering.

Men José Piñeras pensionsreform har slet ikke været den succes, han rejser rundt i verden og påstår. En lang række uafhængige amerikanske undersøgelser af pensionssystemet i Chile viser, at privatiseringen bliver et meget dyrt bekendtskab for den almindelige befolkning. De eneste egentlige vindere er de store internationale bankkonsortier, der administrerer de privatiserede pensionsfonde. Mens **90'ernes** globale aktieboble kastede astronomiske gevinster af sig, var der ingen, der havde ondt af administrationsgebyrer på **25-32%** af pensionsindskuddet. Men nu, hvor festen er forbi, står det klart, at de kommende chilenske pensionister kommer til at bøde dyrt for bankernes uhæmmede grådighed.

Et andet spørgsmål er, om man egentlig kan adskille Piñeras pensionssystem fra general Pinochets politiske regime. Pinochet kom til magten ved et militærkup den **11. september 1973**, med diskret hjælp fra USA's daværende udenrigsminister **Henry Kissinger** og dennes skyggepartner i **Richard Nixons** regering, **George P. Schultz**, der beklædte posten som finansminister. Sammen med regeringerne i **Argentina, Bolivia, Brasilien, Uruguay** og **Paraguay** iværksatte Pinochets regering i midten af **70'erne** en omfattende udrensning af alle politiske modstandere. Det var »**Operation Condor**«, der med en bølge af mord, kidnapninger, ulovlige arrestationer og tortur skyllede hen over hele det sydamerikanske kontinent. »Ekspertisen« til jagten på de »venstreorienterede terrorister« hentede man hos de hundrede af tidligere **Gestapofolk** og **SS-officerer**, der, med hjælp fra **SS-general Karl Wolffs** såkaldte »rottelinie«, var blevet sluset ud af **Europa** og sendt til **Sydamerika**, hvor de lod sig hverve til kampen mod »verdenskommunismen«.

Og de internationale bankers forkærlighed for Pinochets regime i Chile, med dets forbindelser til de gamle europæiske fascister og nazister, dannede på mange niveauer et netværk af »alte Kameraden«. Præsidents Bush' bedstefar **Prescott Bush** havde været blandt de finansielle støtter til **Adolf Hitlers** politiske bevægelse, og allerede i begyndelsen af **20'erne** samledes ledende bankfolk i et politisk netværk, der kaldte sig »**Den synarkistiske Internationale**«. Synarkismen var en magtorienteret politisk filosofi med rødder tilbage til **Napoleon**. Det var bankernes synarkistiske netværk, der med rundhåndet økonomisk støtte hjalp **Mussolini** til magten i **Italien**, **Franco** i **Spanien** og **Hitler** i **Tyskland**. Og det var efterkommerne af samme banknetværk i Spanien,

Italien og USA, der i **1980'erne** kom til at nyde godt af José Piñeras privatisering af det chilenske pensionsystem.

I et radiointerview den **16. december** gjorde den forhen-værende demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche** opmærksom på, at præsident Bush' pludselige hastværk med at privatisere de amerikanske pensioner skal ses i lyset af den finanskrisen, der er under opsejling. Kapitaltilstrømningen til USA, som på et tidspunkt var oppe over **2 mia. dollars** om dagen, er hastigt ved at tørre ud, og med et gigantisk underskud på de offentlige budgetter og et permanent underskud på betalingsbalancen er den amerikanske dollar på vej mod et krak, og det samme er det dollarbaserede internationale finans- og betalingssystem. Derfor vil bankverdenen gerne have fingre i de amerikanske pensionsmidler.

Men der er også de politiske aspekter. Det amerikanske folke- og invalidepensionssystem er den sidste rest af **Franklin D. Roosevelts** omfattende lovgivning fra **30'erne**, der havde til formål at beskytte menigmand og det almene vel. For **Wall Street** og den rige amerikanske overklasse stod Roosevelt og hans politik som den rene, vederstyggelige kommunisme. Neokonservative tænketanke som **The American Enterprise Institute** og **The Cato Institute** har lige siden haft det som deres erklærede mål at rense amerikansk politik og økonomi for alt, der kan spores tilbage til Franklin D. Roosevelt. I **1981** hentede George Shultz José Piñera op til **Washington** i et desperat forsøg på at overtale præsident **Reagan** til et angreb på Roosevelts pensionssystem. Det afviste Reagan blankt. Men nu, **23 år** senere, er det altså lykkedes Schultz og hans folk i den amerikanske regering at overbevise præsident Bush om, at afviklingen af Roosevelts pensionssystem skal være den vigtigste politiske kampagne i hans sidste embedsperiode.

Det kan godt blive langt sværere end præsident Bush har forestillet sig. Modstanden imod en privatisering af folkepensionen rækker langt ind i hans eget republikanske parti. Og Lyndon LaRouche har annonceret, at hans politiske aktionskomité, **LaRouche PAC**, og hans særdeles aktive ungdomsbevægelse, **LaRouche Youth Movement, LYM**, vil sætte alle sejl til, for at mobilisere den amerikanske befolkning og det demokratiske parti til massiv modstand imod Bushs privatiseringsplaner. Det samme har en lang række fagforeninger og andre politiske organisationer.

Kampen om det amerikanske folke- og invalidepensionssystem kan få stor international politisk betydning. Franklin D. Roosevelts pensionslovgivning var på mange måder »alle pensionssystemers moder«. Loven om »Social Security« blev vedtaget i **1936**, hele **20 år** før **Folketinget** vedtog loven om den danske folkepension. Bliver det amerikanske pensionssystem privatiseret, vil de internationale banker med sikkerhed kaste sig over hvert eneste land, der fastholder offentligt finansierede pensionssystemer. Og der vil blive anvendt både fine og mindre fine metoder til at lægge pres på de respektive regeringer. Så, på længere sigt kan det også være den danske folkepensions skæbne, der bliver afgjort i de kommende måneders politiske kamp i USA.

Prometheus udgives hver måned af **Schiller Institut**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, si@schillerinstitut.dk, www.schillerinstitut.dk. *Prometheus* er en videreførelse af **Agro-Nyt**, som udkom fra marts 1989 til oktober 2004. Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år: 2.000 kr. – 6 mdr.: 1.000 kr. – 3 mdr.: 600 kr. *Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse.*

ISSN: 1604-2840 *Eget tryk*